

IGANDEETAN IRTETZEN DA

BIZKAIAKO ETA GUIPUZKOAKO EUSKERAZ EGUINA

DOMEKETAN URTETEN DAU

1902-ko Epaillaren
9.ºEuskalerrian, iru peseta urtean. — Erdalerrian, sei peseta urtean.
Guei Bakocha, Chakur chiki bat.1902-ko Epaillaren
9.º**IBAIZABAL-en Echea: Bilbon—Dendari Kalean (Calle de la Tendería) 19—Jaun José Astuy-renean.**

Eskutitz edo karta guztiak zuzendu beitez artezkariaren echera: Tívoli, letra B, 2.º derecha.

GURE SUSKRIZIÑO-BATZAILLAK

BIZKAIA

Bermeo, José Antonio Zabala; Lekeitio, Julian Zearreta; Lemona, Prudencio Arrien; Plencia, Bernardino Sierra; Munia, Eustasio Bilbao; Markina, Felipe Eizaguirre; Durango, Roberto Soloaga.

GUIPUZKOAN

Donostia, Zacarias Leizaola, Loyola, 17, liburategia; Azpeitia, Salvador Bengoechea, Bergara, Francisco Oyanguren; Tolosa, Balduino Mokoroa; Irún, Guillermo Iguaran; Deza, Esteban Egaña; Zumaya, Pedro Ignacio Aizpurua; Zarauz, Jenaro Elizondo; Oñate, Fermin Bengoa; Mondragon, Antonio Kerejeta; Eibar, Julian Odriozola; Rentería, Gabriel Echebeste.

BASERRIKO EMAKUMEEN NEKEA

—Erri: ezadi gorritu esango diadana entzueran.

—¿Gorritu ni? Illabete barru guezeziak lorez estali ditezenean bai.

—Nere ustez i gueiena goratzen auen gauza eztituk ez ire legue zararak, ezta ere ire burni-mendiak, ez irietako garbitasuna, ez oju edo kanta aspaldikoak, ez ichasguizonak, ez Ameriketara ire izena zabaltzera bidali ta andik uri-bazterrak eche politet apaintzera etorri oi ditukan indianoak, ezta ere gaisoak sendatzeko ta alperrak alperragotzeko or-emenka mendi-egaletan ditukan guezalaga edo urastegui edo bañuecheak.

—Bazekiat zer dekan (nik esatea egokia ezpadek ere) ni gueien goratzen nauen gauza: nere elizkoitasuna.

—Ala dek; baiño orrezaz landara edo kanpora. Emakumea dek, nere ustez, Euskalerriaren izen gozoa gozatu duengo zagarririk gozoena. Emakume-mota edo clase asko dituk mundu zabalean, beren Erriari entzute andia eman dienak: edertasunez Caucas-aldekoak (diotenez, antzinatako gure auzoak), bigüñtazunez frantzesak, ausardiz inguelesak, jakinbidez alemanak eta suizakoak, zikintasunez eta zikinkeriz motzailak, alperrerriz Cuba-ko alabak.

—¿Nere alabak zetan dituk ezagunak, Ibaizabal?

—¿Zetan diran? Edertasunez ikusgarriagoak bazaudek, arguitasunez jakintsuagoak ere bai; berriz elizkoitasunez eta lanerako gogoz, itz baten esan dezagun, echeko andregai obarik etzekiat inun otedagoan. Emakume onak bear dituen onbide edo birtute guziak batera jo-erazi-ezkero, Euskalerriko emakumea beste edozein aldamenean aguer liteke.

—Lerdea jarioten zaidala entzun dizkat itz gozo auek; baiño esan gabe ezin egon nezake. Nik uste nian, nere oitura char bat gaur ere aguertuko nela; ta zein izango otedan igarri ezinik aste-osoan kezkan egon nauek

eta nere poza! goragarriak esaten ari aiz.

—Beragarriak ere aurki entzungo dituk. Norbaiti kaiolatik zozo batek igues eguin diotenean, kantari ona izan bada, jabea esaten asten dek: «Azpeitiko danbolindariak baiño ere obeto jotzen zuen San Inazioaren kanta. ¡Au det damugarria!» (1) Nik ere ire beguien aurrera ekarrerazi diat zer dekan euskaldun emakumea, damu gueiako ar dezagun, berari eguiten zatzion gauza charrak zein diran jakieran.

—Neretzat pillosopia guieho dek ori. Danbolin-soñua errazago aditzen diat.

—Buruko kapela eder, asko balio duen bat ostikopean darabilenari ¿zer eguingo ikioket?

—Kapela ori nere balitz, bizkarra berotu; berea balitz orde, farra edo sorbaldak gora edo etzekiat ba.

—Eta oinpean kapela orren orde z gona zar lichatu bat erabilten duenari, eztiogu jaramonik edo kasorik eguiten.

—¿Nora jo bear otedute pillosopia auek?

—Ikusiko dek. Euskalerriko emakumea, ire buru-gaiñeko apaingarri eder bat dek: ik ere badakik. Ik, orde, gona zar lichatua balitz bezela ostikopefu eztiat esaten, baiño beñik beñ nekatuegui, beregui, zapalduetuegui, azpiratuegui dadukak ire alaba zintzo, sendo, garbi, languille ori. ¿Aditu alde orain nere pillosopia?

—Bai, laguna. Baiño enakien aín nekepean, aín azpian nedukala nik emakumea.

—Irietako edo kale-arteko emakumea ezte uste nik ere orrela bizi dela; baiño ua, Erri, edozein baserritara, batez ere Bidasoatik ononzkotara. Ikusmiratu zer eguiten duen emakumeak goizetik gabera. Berak eguin bear zituk sualdeko eguinbide guziak: gosari, bazkari ta aparia; berak abelgorri ta zurdabereentzako janaria, egosi bear bada; echea gar-

bitu, soñeko uratuak antolatu, berriak edo zar berriztatutak josi, aldagarriak eta oc-azalak ikuzi edo urez garbitu; aurrak azi, jantzi, zaitu; belarra ebaki ere maiz. Lurreko lanean emakumea guizon izaten dek; naiz laietan, naiz aitzurren, naiz itzaitzan...

—¿Eta uste dek, Ibaizabal, baserrietako guizonak sagastietan etzinda lo egoten dala, emakumea lanean ari danean?

—Bazekiat ezetz; baiño nik esaten diat, Erri, gure emakumea nekatuegui bizi dala.

—¿Eta guizonak berak bakarrik ezin dutenean?

—Gizon bat aski ezpada, beste bat artu; ekarri morroi bat edo bear diranak. ¿Diru guchiago irabazten dala? Potosi-ko urre-zillarrak eztiak balio gure enakumeak adiña. Dirupitin bat gueiako irabaztearren eztezagun eguin orainarte eguiten deguna: Buru gaiñeko apaingarri ederra ostikopean erabili.

EKETAK.

BERBALDIK

Centro Vasko-n

Urte guztietan Batzoki onetan izaten direan berbaldiak euki eben aurtan asierea lengo asteko bariku edo ostiralean.

Lenengo berbaldi au eguin eban Iruña-ko Estanislao Aranzadi jaunak, guei onen ganean «Medios para la conservación y propaganda del idioma vascongado» (1).

Asi zan esaten obeto erichola egui garbia esatea, egui onek gure biotzak saminduko bazituan be; eta bereala azaldu euskun zelan joan dan orain arte, ta zelan doian gaur be gueroago ta atzerago, gueroago ta lur gueiako galduaz gure berbete zaar eder maitegarri au.

Ori jazoten dala gauza askogaitik. Alde batetik erdaldunen etorrerea,

euskal mutillen soldautzea, euskereganako Gobiernuen gorrotoa; bestetik, euskaldunak ezkereala egon eta eztagozala bat eguinik arerioai aurre emoteko; errialde baten ill-aguinik badarabilde euskaratasuna, albo alboko beste errialdeetan bizi direnak gueldi gueldi egoten direala eurakaz ezer ezpaltiz leguez, eta ezkereala iguituten eurakana eri edo gaissoa eldu arte. Baiña kalterik andiena eguin eta eguiten dabena dala beste gauza bat: Euskalerriko andiki, tajaun, ta jaun usaiñeko gueien gueienak euren ezpanetan issildu dabeela euskera gozoa, ta beti erderaz jarduten dabeela; ta orretara, obligaziño edo egupide edo arazo guien daukanak besteai irakasteko, euskerearen alde ezer eguin ez eze, *ejemplu* edo erakusmen charra emoten dabeela.

«Euskerea iltera doa» (1) «Euskalerria albetan dagoan erri bat da» (2). Esakera onek eguiak direala, ta aitortu bear doguzala, nai ta beguetatik negar-antulu mingotsak atera eraguin guri. Baiña gogoa balego euskaldunen biotzetan; euskaldunak, beste erri askok eguiten dabena eguingo baguendu, esakera orrek guzturtauko guendukezala urte guichi barru, bada, gueu gueldi gagozalako bakarrik direala eguiak.

Aberatzak eta jaunak izan direan ezkerre gure izkuntzeari kalterik gueien eguin deutesenak, euren aldetik etorri bear dabeela aleguinik andienak euskerea biztuteko. Gauza zailla dala euskera ikasten, beñ andi izatera eldu ezkerre; baiña umechu samurrak errez ikasten dabeela edozein izkuntza, izkuntza onetan eurai berba eguin ezkerre, ta ausse eguin bear zala aberatzen aldetik. Otseñak edo kriaduak euskaldunak euki, ta ardurea artu onek euzkeraz berba eguin daioen beti echeko umeai; asi daitezela au eguiten uri andietan echadi edo familia batzuk, eta urte guichi barru lortuko litzakela euskaldun mutillako pillochu bat uri bakochean, eta ziur dala, beste askok

(1) Erdarazko *lastima* esateko Bizkaian bi itz badira: *tamola* ta *chunika*. *Exotada* or Irnio-inguru ortan auen ordezko itzik? Milla esker eta millak aundiak emango guñiozka orrelako itz bat bidali dezagukeanari.

(1) Euskerea gorde ta zabalduteko bideak.

(1) El vascongado se va.

(2) El pueblo vasco es un pueblo que está agonizando.

be jarraituko leuskioela bide orretan ikusirik zein errez sartu daben euskerea echean.

Aranzadi jaunak ezaban esan, bere burua ez goratzearen auza, baiña geuk diñogu eztala beste asko leguez, gauza bat esan eta beste bat eguiteko guizona; ez berak, ez bere emasteak dakie euskerarik eta orraitino, bere seme-alabak gueuk leguez euskeraz berba eguiten dabe.

Jarraitu eban guero, ume chiki-chuentzako eskolak asmatu bear zireala uri andietan, nua euskaldun irakaslak (maissuak ez esatearren) gaur egunean bearrekoak direan irakaspennak emonaz ganera, euskeraz berba eguinaz *euskaldundu* daiezan.

Osabide edo erremedio onek erre-zak direala, eskueran daukaguzanak, euskera gaissoari ezarteko *nai izate* baiño besterik eskatuten eztabeenak.

Amaitu eban bere berbaldi ederra esanaz: «Guizonak, erri au iltera doa, bere osasuna gueure eskuetan dago. Jakoguna eguin daigun».

Chalo-jote andiak entzun ebazan Aranzadi jaun arguiak berbaldi bi-tartean eta amaieran.

Guk, gueure aldetik, milla ezker bialduten deitsaguz euskaldunen ize-nean, biotzaren erdi erdian dauka-gun izkuntzearen alde eguiten dabe-zan aleguinakaitik; eta zorion oso bat opa deitsagu beti betiko.

BLOA.

Kejak

¡Ni naiz munduan doakabea!

bestiak dira fortunatuak:
pechu minduan bere zuladak
alchatzen dizkit baba sutsuak.

Entzun nazazu ume ederra:
gorputza daukat beti izuak,
laxandu arren gau guzietan
oi-lagun ariñ kariñosuak,
¡a! zer ederki pagatzen duben
odol argaldu mear gassuak.

Ala oietik kanporatutzen
ditut koaje aundiz besuak;
jiratutzen naiz sosegu billa
baña dirade alper saiua.

Asnas estua; gorputz eria,
ezin egona, sufrimentuak,
¡bost pena triste pasatzen ditu
gorputz anpulu gizarajuak!

Bukatu ziran betiko nere
lo soseguzko eder gozuak;
esna pasatzen ditut, izarra
ernegatutzen arratz osuak....

—¿Zer dezu bada lua galtzeko?

—¿Zer izango det, arkakusuak!

V. IRAOLA.

BASERRITARRENTZAT

FRUTADUN ARBOLAK

Landarentzat lekua autatu edo ele-jidu orduan, euki bear da gogoan beste gauza bat be; eztaioela kalterik

eguin inguruan bizi bear dabeen bes-te landarai.

Orregaitik, solo basterretan ipin-ten direan arbolak kerizperik gu-chien eguingo debeen moduan ipini bear dira, eguzkia zelan dabillen ikusita.

Landatu ordua baiño askozaz le-nago eguingo da zuloa; alde batzue-tan, iru illebetz aurretik eguiten di-tuez zulo orrek, eguzkiak eta aireak ondo jo daizan. Zulotik aterariko lur pilloa noizik beinean aztertuko balitz obe izango litzake, airea ondo artu daian.

Ipiñi-orduan, sustraietara lur gar-bia ta ondo aietua bota; sustraiak ez biortu gueiegui zuloak artu dai-zan, (orretarako zuloa nasai eguin); bigun, biguncho edatu (extendidu) sustrai orrek zuloan, eta ez sartu landarak minteguan egozan baiño barrurago lurrean. Askok uste dabe, zeinbat barrurago obeago dala sar-tutea landarak; oker dabiz, bada nai-koa da lau bosten bat ats lur, sustraia asten dan lekutik gora.

**

Bein landatu edo ipini ezker, zaindu bear da arbola gaztea, jen-teak eta abereak eta aizeak iguitu edo mobidu eztaien. Sustraiho bar-riak emoten dagoan artean, guztiz minbera izaten da arbolachua. Zutu-rik egoten asten dan umeari amak eskua emoten deitsan leguez, landa-ra barriari ipini bear iako ondoan aga bat lurrean ondo sartuta, ta be-roneri lotu; bestelan jausiko da, edo oker eta berandu eta charto asiko da. Ezta zetan esan, abereen aguiñe-tatik gordeten ezituenak landara gaztearen orriak, alper alperrik eguin dituala lan guztiak. Landare-ri orriak kentzea ta guri arnasea kentzea aien bateko gauzak dira.

**

Beguiratu zelan asten iakozan ar-boleari bere adar barriak; ez ichi edozein modutan zabaltzen. Mozkin edo kosecha ona emoteko arbola bu-ruak ezta egon bear sasi baten an-tzera; adar artean arguia, airea ta eguzkia erraz eta ugari sartu bear dabe; gauza onek eztagozan lekuan eztago fruturik, urri dagozan lekuan frutua be urri izango da.

Orregaitik, ardurea artu bear da adarrak nasai ta zabal asi daitezcan. Gaztea dan artean eguin bear da au; guero asi ta asi, adarrak sendotu ta gogorturik dagozanean ezin leikez zuzendu, ta ebagui ezker be zelan edo alan onduteko, zauri andiak eguin bear iakoz arboleari.

Urtean urtean inausi bear da ne-guan, arbolea lo dagoan artean. Gue-ro urte batzuk igaro ezker, andi eguin daitenean, eztago beste zere-guinik arbolakaz joan eurakana den-porea danean eta emoten dabeen fruta ugaria ta ederra artu.

ZUMELAGA.

EUSKALDUN ERDALZALEA

Machalen aizia

I

—¡Ai Machalen, Machalen! aize gueicho darabizu gauz onik eguiteko. Utzitzatzu burutazio oiek.

—¡Ama; zuk ori esatea! —¿Zertzan dembora baten Doña Chilistin? (1) Ni orain bezela, baserritar neska-cha bat: ¿eta Aragonesa (2) lodia? Beste aimbeste.

—Aiek bi dira bakarrik.

—Eta ni bat. Aiek banaka eguin dutena, ¿nik ezik eguin nezake?

—Beguirozu, millaka daudela ba-serritar neska-cha, ez Doña Chilistin, eta ez Aragonesa lodi izatera eldu ez tiranak, eta ala ere emakume oso onak diranak.

—Baña Doña Chilistin eta Doña Aragonesa ere emakume oso onak dira, eta nik aien antzera izan nai ba-det, ¿zertarako eragotzi nai didazu?

—Lan eguitu gogotik bai, eta ez-tegu beste gauzik bear.

—Ondo da. Baña Donostiara urte bete bateko bada ere utzi bear didazu eta ikusiko dezu....

—¿Zer? Guchienaz.... ¿tituloren ba-ten jabe eguin zerala?

—Orrembeste ere..... Esperantza galdurik ere....

—Merke izan bearko luke.

II

Demontretan kontu polita degu ausse ere, negar-garria ezpalitz, ba-rregarria izango litzake; berak era-kutsiko zirala josten planchan eta erderaz; eta urte bete andi igaro Do-nostia dontsu onetan, eta oraindik ere ontzi garbitzen; erderaz ikasi ba-det, ez orri eskerrik, nere adimentu arguari baño. Solamente, ezpadit uz-ten Andre-Marietan bi eguneko eche-ra, agiundu ziran bezela, eztakit....

—Magdalena.

—Señorita.

—¿Qué traes con tanto mormoreo? —No es amorreo, señorita: es erro-sario erresando.

—Un poquito largo me parece.

—Quintze ministerios y letaña.

—Bueno, bueno. ¿Sabes qué día es mañana?

—Si señorita; el Andre-Mari bés-pera.

—¿Ya tienes hecho cuanto te man-dé, para que pudieras ir á casa para dos días?

—Si señorita. Lissiba pegao, dos leñakarros subidos arriba gambara; un carbón saco bajao, un poco chi-quituar, plancha para aser, y asi toro toro hecho.

—Pues mañana á casa.

—¡A! biazondeiola uste!

III

¿Zer esango dute Mendiandoko neska-cha nere abanikua ikustian?

(1) Zelestina.

(2) Baronesa.

¿Neska-cha bakarrik? Erri guzia ik aratuko da.

¿Tzuen lorik ere eguin Mendiandon, eldu zan gabea; bere echekoa-kin kon. tu kontari, esaten zuena baño esan nai z, ukeana gueiago zala.

—Machale^u.

—Ama deita, beit Magdalena.

—Machalen, edo Magdalena, zu beti lena.

—¡Ay ai! Gure ak^uaren kontuak; uso arrazoezkora ere o. raindik...

—Lengo lepotik burua duenak ere oraindik...

—Baña, en pin utzi ditzagun kontu oiek eta esan beza; ¿zertarako de, itzen zidan?

—Azkar ibilli zaitezela esateko.

—¿Zergatik ba?

—Bi orduterdi badaramazkitzu is-pilluan ta...

—¿Zer da ba ori?

—¿Zer? Azkarrago ezpazera ibil-tzen Donostian ontzi garbitzen... ez-takit...

—¡Ai, ama! Ezagun da aldean bizi dana; an dauzkagu guk Moro ta Turko, bi zakur, Donostiako ontzi guziak garbitzeko kapaz diranak bost minutuan.

—Oraindik gueiago adituko degu.

—Ya lo kreo... me parece.

IV

Prozesio andia zerabilkien Macha-lenek bere ondoren; etzan umerik bere abanikuaren aizea artu bear etzuenik. Uneak, ura ikusi ordu-ko asten ziran deadarka: Machalen, aizia: Machalen, aizia: eta guziai gusto ematen zien:

—Kaisio Machalen.

—Ola, Praisko.

—¿Zer derizkiozu gure gazterien dantzari?

—Sosochoa, esateko, balseo pus-kacho bat ere gabe...

—Bai ba; ¿ez aldakizu emengo gaz-teak ez dutela Santu jantzizalle guel-ditzeko bokaziorik?

—¡Eta zer! ¿Balseo zaleak santuak jantzitzeko guelditu oi dira ba, ala?

—¿Donostian bizi ta oraindik ezta-kizu orrembeste?

—Eztet aditu sekulan.

—Aditu ba orain:

Nere iritzi balseo zale

Dan emakume gaztia,

Nai ezpadu ere senargai gabe

Gueldituko da tristia;

Mereziko du usai eguinta,

Danak albora uztia,

Santuak jazten igaro dezan

Bere dembora guztia.

Etzion eguin grazia andi-andirik ere Pachiren berso onechek Ma-chaleni.

V

Aldendu zan Machalen Mendiandoti eta etzan urte askoan azaldu. Ala ere erriko umeak ikusten bazuten emakume ondo jantzitakoren bat abanikuarekin, an joan oi ziran on-doren «Machalen aizia, Machalen aizia» deadarka.

Mendiondoko alaba batek bialdu zuen Madrilltik Ama Birjinarentzat jantzi eder bat, baña etzegoen inor errian Santuak jatzeko bokazioa zuenik.

Pachiri gogoratu zitzaion izan bear zuela Donostian Machalen bat, arrazkerokoan beste gauzako balioko etzuena, santuak jatzeko baño; atera zuen bere aztarrana, eta eskribitu zion, ia etorri naiko ote zuen—Bai pozik ere—esan zuen Machalene, eta bereala juanzen Mendiondora Erreguina baño ere apainago jantzita. Baña... jo desengañua! Machalene uste zuen bera nai zutela Ama Birjinatzat jarri, apainduta: ala adierazten zuen Pachiren kartak: si uste kieres bestiro Birjen de Andre Mari, prosesion patrona, benteuste plonto... ¿Zer eguingo zan? Alkate Jaunak eman zezala erabaki por eskrito.

Erabakia

Mendiondon jaioa
Baita ere azia
Guk eztegu nai Ama
Birjina bizia,
Juan diteke atzera
Bedorren grazia,
Etorri dan bidefik
Machalen aizia.

—Bapo está; arió Mendiondo: hasta
baille Josapate.

P. M.

ASTEKO BERRIAK

AITA GUREARENTEZAKO

DIRUBATZEA

Lengo astera arte:

2.241 emaille 539,85 peseta

Aste onetakoa.

Patronato-an:

989 emaille 315 peseta

Centro Vasco-n:

1.116 emaille 243,75 peseta

GUZTIRA: 4.346 emaille 1.098,60 peseta

Bermeon ito zireanen echadi edo familiariztat batu dana Centro Vasco-n:

Lengo astera arte. . . 1.610,50 peseta

Aste onetan . . . 754,50 "

GUZTIRA. . . 2.365,00 "

Joan dan astelenean bete zirean 24 urte Leon XIII garrena Gure Jaunaren ordeazkoa dala mundu onetan; eta beraz, orainche sartu da 25-karren urtean. Augaitik jaialdiak ospatu dira Erroman, nun izan direan Europa ta Ameriketako Dierri edo naziño guztien aurkeztariak; eta alde guztietatik, andiak eta chikiak bialdu deutsez telegramak Aita Santu zaarri zoriona opa izanaz.

Bilboko Centro Vasco-k be bialdu eutsan astelenean telegrama prentzezez era onetan:

«Sa Sainteté Léon XIII

Société Centro Vasco á Bilbao, vous félicite respectueusement vingt cinquième anniversaire papal.

Il fait des vœux pour votre santé, et pour la paix et prospérité de l'Eglise.

President GOROS TIZA.

Euskerara itzulita:

«Leon XIII garrenaren Dentsutas, unari

Bilboko Batzoki Centro Vasco -k,

beguirune andiaz zorion oso bat opa deutsu zure Aita-Santu-tzearen ogue-taboskarren urteurrenean.

Zure osasunagaitik, eta Elizearen bake ta bereratasunagaitik erreguak eguiten dauz.

GOROSTIZA buruzaguiak.

Telegrama oni Erromatik era onetara erantzun deutse:

«Presidente Societa Centro Vasco Bilbao

Santo Padre nel ringraziare vostra

Societa loro omaggi devoti benedice affetti paterno presidente e soci.

M. Cardenal RAMPOLLA.

Euskeraz:

«Bilboko Centro Vasco Batzokiaren Buruzaguiari.

Aita Santuak zuen Batzokiari, bere biotzeko menekioakaitik ezkerak emoeran, onetsi edo bedeinkatzen dauz Buruzagui ta bazkideak aita baten maitetasunagaz.

RAMPOLLA Kardenalak.

BERTSO-BATZALDIA

Gaur amabost egun, Tanbolinteruen bizimodua guezat ipiñita, iragarri guenduen batzaldirako bialdu deuskuez Bizkaitik eta Guipuzkoatik ainbat bertso. Euroen artean bi dagoz ederto eguiñak, eta bai lenengo

saria emotea erabagui dabe, batzaldien ardurea daukeen jaunak. Bata da Bergarako Mujika-rena, bestea Errenteria-ko Elizechea-rena. Gaur arguitaratzen dogu lenengoa, urren-go astean aguertuko da bestea.

Mujika onek, edo konfiantza andia dauko chanbolindunakaz, edo ezta euren adiskide barru barrukoa;

beragaz konpondu daitezala tanbolinteruak.

Tanbolinteruen bizimodua

Eztago erreguerik

Ez e. reguiñarik

Chanbolin baino obeto

Bizi dira etan bada

Itz labur argaitik

Gura nuke aren

Tanbolinteru ik.

Bizitza jarri n.

Goizean jaikitze da

Derichon orduan

Astuntasun aundia

Duala buruan,

Chit asko izan arren

Alperrak munduan

Chiki guelditzen dira

Beraren onduan

Ainbeste beldur urak

Oni ematen deutsa

Argaitik arpeguia

Garbitzen da motza,

Esateak bakarrik

Ematen deust lotsa

Arpegui zikiñakin

Ein zuan eskontza

Gosaldutza dua

Arin tabernara

Ardo churiarekin

Zerbait an jatera,

Ordu pare batian

Ez da andik atera

8

¡¡AITORTU EGUIN BEAR!!

Noan orain beguiñ atseguñ emanaz nere biotzeko pusska ikustera
(Joaten da etorritako atletik).

BOSTGARREN IRUDIA

Pachi (erdiko atletik sartzen da) guero Chomin.

Pachi ¿Eche onetan ez ote da inor bizi?
Eskailburutik zortzi bider oju eguin ezpadet, eztet beñere eguin.
¿Gasso ote dago? ¡Eup! ¡eup! (barrrendik aditzen da boz bat) ¿Zein dabil or?

Pachi Ni nauk, Chomin (Sartzen da Chomin.)

Chomin ¿Zer abill alderdi oietan moteill?
Sagardoteguirako asmoetan baldin baator, ez guero gaur nerekin kontatu...

Pachi ¡A, Chomin, Chomin! naiago nitek bada sagardoteguirako kontua baltiz, dakartena baño.

Chomin ¿Zer dek bada, okerren bat?

Pachi Bai, eta zail izango deguna zuzentzen. Aleguñean lagunduko diat nik, bañan alaz guziaz ere...
¿Echean eztek ezer nabaitu?

¡¡AITORTU EGUIN BEAR!!

5

Manu. ¿Badaki zergatik, aita? lengo batean jolasean zebiltzalako Jose ta Karmen sukaldean, orrek desapio eguin zion berorri esango ziola ¿e? ta orregatik.

Chomin. Ondo eguiña; zalatzalla edo embustereoi orissen eguin bear litzaioke te beti. Zoazte orain pake-pakean ikaslekura, ni ere banua nere eguinkizunetara-ta.

Manu. Goiza da oraíndik, guerosiango joango guera.

Chomin. Garaiz joan beintzat. (Sartzen da eskubitako atean).

IRUGARREN IRUDIA

PERU ETA MANU

Manu. Anai: ¿eguiña ote da neri esan diratena?

Peru. ¿Zer esan ditek?

Manu. Aita ezkontzen dala.

Peru. ¿Zeñekin?

Manu. Neskame Karmenekin.

Peru. ¡Aitarekin etzekiat bañan... anai Josserekin ezkondu bear likek guero Karmenek...!

Manu. Bitatik batean obeguiñikearrekin.

Paltatzen ez zaiola
Baso ta platera

Ecchean izango da
Gose ta negarra
Eztagola sarritan
Sutarako abarra,
Lapikua egosteko
Paltako da garra,
Bera ondo izan ezkerro
Jo dezala adarra

Bere obligazioa
Lenbiziko dana
Pozez pasako luke
Beste batengana,
Euki ezkerro beti
Jana ta edana,
¿Zergatik eguingo du
Bear barik lana?

Erromerietatik
Ateratzen dana,
Arboladagatikan
Artuten duana,
Ainbeste diru dator
Beti beragana
¿Zergatik eguita
Alperrikan lana?

Tabernarik taberna
Churitik beltzera,
Tanboliña artuta
Badua jotera,
Irrintz charrak chistuak
Aguitz ditu atera
Arrio daramaten
Burdien antzera.

Gabeko amabitako
Ordu goitik betik
Bere moskorra ezin
Disimulaturik,
Sartuko da chit zuzen
Echeke atetik;
Onla izan ta izango
Da beti chanbolin.

Alde tristea ere
Badute munduan
Nik sarritan ikusi

Dodetan moduan,
Semeren bat ill arren
Ta sartu zuluau,
Jo bear dute chistu
Aintzen dan orduan

Orra itz neurtuetan
Ongui edo gaizki
Tanbolintuaren
Bizitza nik jarri,
Ta nai badezu obeto
Jakin onen barri
Galdetu aldameneko
Taberneruari.

GREGORIO MUJICA.

Gaur iragarten doguz batzaldi bi.
Lenengorako bertsoak artuko dira
datorren aste guztian, orain arteko
batzaldietan leguez, eta gaur ama-
bostean aguertuko da nok irabazi
daben saria. Batzaldi onetarako gueia
da «Aguazillaren bizi modua.»

Bigarren batzaldirako bertsoak
bialdu leikez urren datozen aste bie-
tan, eta gaurtik irugarren aste bu-
ruan esango da nortzuri saria emon
iaken; gueia da «Neskazaarrak». Ba-
tzaldi au iragarri nai izan dogu, asti
gueiako euki daien bertsoguiñak;
amabost egun daukeez euren aldetik.

Nai lenengoan nai bigarrenen,
lan bi izango dira sarizatuak; lenen-
go saria irabaziko dabenari, berak
autaturiko bat bialduko iako liburu
onechen artean:

Parnasorako bidea, bertsoetan Eu-
sebio M. Azkue-k eguiñikoa; *Añe-
mendiko lorea*, Domingo Aguirre-n
irakurgai edo *novela* bat; *Peru abar-
ka*, Moguel entzute andiko euskalza-
learen irakurgai; «*Poesías eúskaras*

coleccionadas por Jamar» (izena er-
deraz euki arren euskerazko betsoak
dira).

Bigarren saria izango da liburu
onen artean bat: *Eskuliburua*, Aniba-
rro-rena; *Lora sorta espiritual*, ber-
berarena; *Kristau doktrin*, Ubillos-
ena.

IZKIRIMIRIAK

Soldadu batek galdetzen dio gui-
zon bati:

—¿Cuántas leguas hay de aquí á
Villarreal?

Guizonak erantzuten dio:

—¿Nik iri zor dila milla errial?

—Pero, hombre, dígame ¿cuántas
leguas hay de aquí á Villarreal?

—¿Berriz ere, nik zordiala iri milla
errial?

Ete au ezanik eguiten dio makilla-
rekin jotzeko keñera. Orduan solda-
duak.

—Escucha, hombre, escucha.

—¿Eskuka? ortan nak bada mutill
ona.

Ardi bat ito zitzaion Fernando
Amezketarrari, eta guztia alferrik
galdu ez zedin, artu zuan larrua ken-
tzeko asmoa. Lan onetan ari zala, ar-
kitu zuan bere erritar batek, eta esan
zion: ¿Fernando ardia galdu alazu?
Fernandok erantzuten dio orduan
esanaz:

Bai eta moduz

Sarturik errekan

Lau anka ta buruz,

Testamentua egundu beretzat

Larrua kentzeko nekea neretzat,

Toma Ganbo (1)

Nik eman da ik jango,

(1) Ganbo zan Fernandoren chakurraren izena

Fernandoren aziendak
Ez dik dembora luzean iraungo

Fernando bere ardiakin beterrira
zijoala, topo eguin zuan soldadu tal-
de batekin; eta ikusirik guizagaisso
bat besteari ezin jarraiturik zijoala
esan zion:

—¿Aunde vas?

Soldaduak erantzun zion:

—A Madrid.

—¿A Madrill?

Irichi iteké baino

Urruticho abill.

JUAN MIGUEL ORKOLAGA.

Igueldetik.

IGARKIZUNAK

1

Erromak bata eztu

Izan sekuletan,

Baina ikusitzen da

Elliz guztietan;

Bia posez ta penaz

Esaten dana da,

Ta *iru lauan* ondo

Pentsatutzen bada

Ez lezake arkitu

Estutasunikan

Baizik lasaitasuna

Alde guztikan.

¿Jakin nai altzenduke

Zer dan nere *dana*?

Zuregandik aparte

Ez dauzka bi kana.

V. IRAOLA.

Lengo asteko epaiak: lenengoa,
capataren iltzeak; bigarrena, *aurrean*
eta *atzean*; irugarrena, *chakurra*.

Igarri dituez: irugarrena, Donos-
tiako Julik; lenengoa ta irugarrena,
Eibar-ko Larreategui; irurak, Ei-
barko E. U.-k.

LA EDITORIAL VISCANA deritzen moldagutza
Gran Via, 26 eta Ledesma, 15.

6

¡¡AITORTU EGUIN BEAR!!

Peru Bai, eztek guezurra esan.
Manu Aitarekin ezkontzen zala, bart esan
ziratenean, ocan ametsetan jardun
nauk gau guzian, eta burura jauzi
zaizkiak itz-neurtu batzuek Ama
Birjiñari erregutzeko.....

Peru Aita berriro ezkondu eztedin ze? Ez-
tek asmo charra izan; ea nola di-
ran, kanta ditzagun.....

Manu (*Papera alereaz*) Ara; doñu onetan
(*berak kantatuaz*) ondo zetoztik.
(*Biak kantatzen dituzte paperetikon-
dorengo itz-neurtu oek*).

Erregutzen diegu
André Mariari,
bere seme Jesus ta
senar San Joseri:
Aitak ama berririk
ezteigun ekarri,
betiko ez gaitezen
izan errukarri.

Ume-zurtzak guerade
amarik gabeak,
gazteak izan arren
zerchobait jantziak:
Naigabetutzen gaitu
Aitaren berriak,
neskamea amatzat
esagututzeak.

Izanikan mirabe
Chukunaren pama,
soin-berrituakgatik...
beti «Ugaz-ama»:
Artzaz esagutzeak
ematen du lana,
guezurra irten bedi
esan digutena

¡¡AITORTU EGUIN BEAR!!

7

Peru Oneskerotz orduak aurrera zijoaz-
tik eta goazemak ikaslekura.

Manu Goazen, bai; Ama Birjiñak adituko
aldizkik gure erreguak (*Joaten dira*
*erdiko atletik eta ezkerrekotik sar-
tzena Josse*).

LAUGARREN IRUDIA

JOSÉ

(*Amerikatik etorritako ichuran jantzia ao-estalki edo
poncho batekin*).

José

Onez ez datorren gaitzik ezda.
Ama nerea aitzenengotan zegoala-
ko etorri nintzan echera, eta orain
ostera Amerikara joan baño len,
ezkontzea derizkiot. Emaztegaia to-
patu det, eta ez ichusia ere, echeke
neskame Karmen; bat bear da obe-
rik izango eztan bezelakoa. *Kon-
prome* dago bera, eta ezkontza ta
kafea berorik izaten dirala onenak
aditu izan dedan ezkerotz, gaur
bertan eskatu bear diot aitari bai-
mena, datorren igandean eliz-deia
eguin da asteartean ezkontzeko.